

Psinski vrh in Jazerce

Spomeniki karantanskemu spominu

Dostop: Ko ljubeljska cesta doseže Sopotnico (Kleiner Loibpass), zavijete na levo proti Slovenjemu Plajberku (Windish Bleiberg) in 2 km naprej v Plajberški jarek (1010 m). Od tam pelje markirana pot najprej na sedlo Vranjica (Oreinzasattel – 1122 m). Levo od sedla pelje pot št. 661 na Psinski vrh (Sinacher Gupf – 1577 m). Iz Plajberškega jarka je prijeten, le ponekod strm vzpon dolg poldrugo uro. Če bi se ob vrnitvi radi odžejali in okrepčali, zavijte iz Slovenjega Plajberka v Poden (Bodental) k zadnjemu kmetu v dolini, Podnarju (Bodenbauer), ki je zaveden Slovenec in ima prijetno domače gostišče z izrednim razgledom na severna ostenja Karavank. Pod njegovo domačijo je smaragdno Jazerce (Jaserze).

Naravne lepote

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Kakor se je z Obirja najlepše razgledati po Podjuni in kakor z Dobrača po Ziljski dolini, tako je s Psinskega vrha najlepši pogled na obdravsko dolino Rož. Ta gora pa je le en člen v vencu severnih, nižjih karavanških vrhov, ki se dvigajo nad *vencem treh dolin*, kakor Rož, Podjuno, Ziljo označuje koroška himna pevovodje in skladatelja Pavla Kernjaka (1899–1979), treh dolin, kjer živi *narod moj trpin*. Kernjak je kmetoval v Trebinji, eni od vasic, ki so s Psinskega vrha videti kakor na dlani. Dober daljnogled bi nemara odkril njegove potomce pri oranju ali pospravilu krompirja.

S psinske vršne pleše se prečudovito vidi na osrednjo vrsto karavanških snežnikov, po kateri teče meja, še lepše pa oko seže dol k Dravi. Najraje bi se spremenilo v dlan in si položilo nanjo ves ta nežni in mehki slovenski Korotan, potem pa se od lepote in nostalgičnega ganotja orosilo. Številni nemško govoreči planinci, ki ob vikendih množično obiskujejo Psinski vrh – njen vrh je namreč obdan s pravo mrežo dobro markiranih dostopnih poti – pa gojijo drugačen sentiment, preprost in pragmatičen.

Pogled s Psinskega vrha proti Obirju, Grlovcu in Košuti.

Sonce je izza Palca, in Vrtače posijalo na travnik Mlaka v dolini Poden, ki so ga koroški pohodniki začeli imenovati Pravljični travnik.

Dober pogled bo marsikaj zanimivega odkril tudi blizu, pod nogami. V zgodnji pomladi na primer poljane vresja in telohov, v polnem razcvetu pa nekaj kasneje preproge narcis.

Psinski vrh? Kaj ni Psinjski, kakor piše na zemljevidu? Ali ni imenovan po Psinji vasi, ki leži v natančni severni smeri od vrha ob glavni cesti skozi Rož? Ali niso vaščani dali gori imena po sebi, ker senca njenega vrha določa poldansko uro? Nima gora iste horološke vloge kakor vrhova Trupejevo in Maloško poldne, ki stojita v Karavankah nekoliko proti zahodu? Ali niso navsezadnje Nemci Psinje vasi prevedli v Hundsorf, se pravi v »pasjo vas«? Od kod torej Psina, Psinski vrh? Od pasje samice? Ne. Stanko Klinar v svojem imenitnem gorskem vodniku Karavanke razkriva, da je vrh dobil ime po Posini vasi, v narečju izgovorjeni Psina ves. Nastalo je iz po-sina-ves, ker so se osojni travniki na severni strani gore v stari koroščini imenovali *sine*. Te besede ne boste več našli v slovenskih slovarjih. Izginja tudi iz govora, prav kakor na slovenski strani Koroške izginja beseda *nicina*, ki pomeni isto: osoje. Kako so ljudje iz nicin hrepeneli po soncu, nam je povedal Prežihov Voranc. Kako pa so hrepeneli tisti iz sin, nam priča le še Psinski vrh s svojim imenom. Gora torej nosi spomin na duhovno

življenje naših rodov. Lahko bi bila spomenik staremu karantanskemu jeziku, katerega besede se porazgubljuje. Pravzaprav je prelepo razgledna gora spomenik le eni besedi, ki pa sega daleč nazaj v čas in se široko razgleduje po slovenski zgodovini. Mala beseda z velikim časovnim dosegom, majhen vrh s širnim zgodovinskim vpogledom.

Tudi ime *Jazerce* je ime iz globokega vodnjaka, v katerem se mešajo vode zemlje in zgodbe ljudi. Po knjižno ga smemo seveda klicati Jezerce, toda Podnarji, prebivalci doline, raztegnjene od Slovenjega Plajberka do pravljničnega travnika Mlaka pod severnimi ostenji karavanške mejne gore Vrtača, ga kličejo po starem, za turistično rabo pa ga imenujejo tudi Morsko oko (Meeraugen). Še preden pridemo k zadnji domačiji v Dolini, k Podnarju, zavijemo s ceste na desno in smo že po nekaj korakih pri smaragdnem dragulju tega dela Alp, če smemo uporabiti to oguljeno frazo. In komu naj bi bila napoti? Okroglo Jazerce, veliko nekaj arov, je še lepše kot dragulj in njegova barva še lepša kot smaragd, pa ga glej od blizu ali z visokega ... Kar nam jemlje dih zaradi lepote in popolnega miru te vode, je pravzaprav brezčasni znanstveni laboratorij. Zgodovina zemlje je tu poezija. Jazerce zbira vode, ki ponikajo v ledeniški prod pod Vrtačo, Svačico, Kosmatico,

Vabilo k Jazercu z opisom podenske bajke

Jazerce v dolini Poden pod Vrtačo.

Dno Jazerca. Kje je bitje, ki je podnarske voli potegnilo vase in jih na svetli dan odložilo v Blejskem jezeru?

Rjavico in Sveto pečjo, in jih za slovo še enkrat pokaže podnarskim goram, da jih pozdravi s svojimi lučkami, v katerih sonce nataplja svojo zlatnino, preden se odkotalikajo in odskakljajo v potok Žabnico ter naprej v rečico Ljubeljsko Borovnico in v koroško reko Dravo ... Jazerce pa je v svoji banji na videz vendarle mirno, padla debela v njej kamnijo, kar pomeni, da jih nikamor ne odnaša. Podnarji vedo, da je nemirno le na svojem dnu, da se tam skrivnostno vrtinči, da tam skriva neko nevarno bitje. Katero? Že iščemo besede po velikem slovarju legend. Neki podnarski kmet se ga je nalezl in je svojo volovsko vprego pri napajanju predivje pognal proti vodi. Jazerce jo je požrlo. Nesrečnemu kmetu je žive voli vrnilo – Blejsko jezero. Da, onkraj Karavank. Kot da je Dežela pod Stolom, po Prešernu imenovana *podoba raja*, za Podnarje obljubljen dežela, ki z dobrim poplača nesreče in krivice. Tudi če bi kakšen cinik, izkušen v zgodovini, rekel: gre le za absurden izmislek ljudi, ki so popolnoma obrnjeni v hrib, bi smeli pristaviti: morda pa so Korošci občutili življenje zemlje tudi v njenih skrivnostnih povezavah; njene neznane sine in nicine.

Znamenje v bližini križišča, kjer leva cesta pelje v dolino Poden, desna pa pod Psinski vrh.

